

Васюта В.Б, Васюта В.В

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Молодь у системі ринкових відносин

Майже половина безробітних у світі – молодь у віці від 15 до 24 років. Хоча молодь становить лише четверту частину від загальної кількості населення працездатного віку, імовірність безробіття для неї втричі вище, ніж для дорослих..

Проблема безробіття серед молоді в Україні (зважаючи на кризовий період) стала особливо гострою: рівень безробіття серед осіб у віці 15-24 років у 2008 році склав 13,3% (до кількості економічно активного населення відповідної вікової групи), що більше на 0,8% порівняно із 2007 роком. Основною причиною незайнятості для даної вікової групи є непрацевлаштованість після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (18,3% до загальної кількості безробітних). До вищезазначеної категорії осіб також включаються незайняті особи, які припинили активні пошуки роботи, тому що втратили надію її знайти (зневірені). Так, у період 2007-2008 рр. найвищий рівень економічної активності був характерним для осіб віком 30–49 років, проте найнижчий – у молоді віком 15–24 років та осіб віком 60–70 років [7].

Одна з основних причин безробіття в Україні – невідповідність напрямків і обсягів професійного навчання молоді потребам ринку праці. Значна кількість випускників професійно-технічних училищ (близько 30 тисяч щорічно) не може знайти застосування своїм знанням і вмінням на ринку праці. Разом з тим багато підприємств мають потребу у кваліфікованих робочих виробничих професій, зокрема токарях, ливарях, ковалях, термістах, слюсарях-інструментальниках, фрезерувальниках і ін.

Дисбаланс між попитом та пропозицією працівників певних спеціальностей на ринку праці частково можна пояснити невідповідністю підготовки фахівців з вищою освітою потребам економіки. Наявність процесу масовості вищої освіти, орієнтація підготовки не на потреби економіки, а на ажіотажний попит молоді на певні спеціальності є причинами збільшення соціальної напруги на ринку праці серед молоді й створюють умови для росту

безробіття серед випускників навчальних закладів [3].

Самими масовими у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації є випуски фахівців з економічних і правових спеціальностей, яких на ринку праці припадає більше 50 на одне вільне робоче місце, у той час як підприємства мають потребу в інженерах, працівниках будівельних спеціальностей і т.д. Якщо цю ситуацію не перебороти, дисбаланс на ринку праці буде загострюватися, буде рости безробіття серед молоді й дефіцит кадрів на підприємствах, що згодом може призвести до необоротних наслідків для виробництва й економіки країни в цілому.

Недостатній рівень якості професійної підготовки молоді навчальними закладами значно ускладнює їхнє працевлаштування. Роботодавці бідують не просто в працівниках, а у висококваліфікованих фахівцях, що володіють сучасними технологіями, технікою й освітою.

Якість підготовки майбутніх працівників залежить від багатьох факторів: стану навчальної бази, професійного рівня викладача, здібностей і мотивації до оволодіння професійними навичками самого учня або студента й т.п.

Не менш гострим залишається питання проходження учнями, студентами й слухачами виробничого навчання й практики, оскільки найчастіше підприємства відповідають їм відмовою. У результаті випускники навчальних закладів, опанувавши професійними знаннями, не мають досвіду їхнього практичного застосування, що значно знижує їхню конкурентноздатність на ринку праці [4].

Негативно позначається на якості підготовки кадрів їхнє навчання по навчальних планах і програмах, не погоджених з реаліями виробництва й бізнесу, що є наслідком недостатньої участі роботодавців у формуванні стандартів вищої й професійно-технічної освіти. У даній ситуації підприємства змушені «доучувати» випускників і витратити на це додаткові кошти й час.

Велике значення для молоді має перспектива професійного росту, психологічний клімат в колективі й т.д., але вирішальною в багатьох випадках є невисока заробітна плата. Саме це – одна із причин низького рівня укомплектування вільних робочих місць.

Окремого рішення вимагає й питання працевлаштування випускників, підготовка яких здійснювалася в рамках державного замовлення. Для цього, насамперед, потрібно визначитися з метою й завданнями державного замовлення на підготовку кадрів. Формування й реалізація державного замовлення повинні бути спрямовані на задоволення потреб суспільства, сприяння розвитку економіки країни, її трудового потенціалу, а також формування інтелектуального потенціалу держави, що є важливим показником його розвитку [6].

Має потребу в обговоренні й питанні про доцільність підготовки за кошти державного бюджету кадрів для підприємницької діяльності. Адже, з одного боку, це припускає витрату державних коштів на підготовку кадрів, які будуть працювати на власний прибуток, а з іншого боку - діяльність підприємця, що створює додаткові робітники місця, буде приносити податки в державний бюджет, відповідати потребам суспільства й політики держави.

На сучасному етапі в Україні існує значний ресурс робочої сили молоді, який не знаходить свого використання. У такій ситуації необхідно вказати основні кроки до подолання проблеми молодіжного працевлаштування, які в першу чергу повинні розроблятися на державному рівні.

Література

1. Некрутенко Н. Сучасні тенденції регулювання молодіжного ринку праці в Україні //Вісник нац. Академії Держ. управління при Президентові України. – 2006р. - №4. – с.235-242.
2. Синенко Н. Молодежная безработица в Украине //Справочник кадровика. – 2007г. - №3. – с.86-89.
3. Стефанишин О. Розвиток українського ринку праці як передумова реалізації людського інтелектуального потенціалу // Регіональна економіка.- 2006р. - №2. – с.43-49.
4. Лисенко Л.І. Ринок праці. Техніка пошуку роботи: Навч. пос. – К. – 2004р. – 312 с.
5. Ринок освітніх послуг і ринок праці: проблеми взаємозв'язку і взаємодії // Україна:аспекти праці. – 2006р. - №4. – с.3-7.
6. Саблук П.Т., Бугуцький О.А. Мотивація праці і формування ринку робочої сили. – К.: Урожай, 1993. – 416 с.
7. <http://www.ukrstat.gov.ua>.